

VÉGLEG HAZATÉRTEK

a szabadságharc zászlói

A felszabadulás harmadik évfordulója különösen jelentős az új Magyarország, főként pedig fiatal honvédségünk történetében. A Szovjetunió kormánya ezen a napon adta vissza Magyarországnak a birtokában lévő 203 régi magyar hadilobogót, közöttük az 1848/49-es szabadságharc vérrel szentelt zászlóit. 203 szovjet katona kemény kezéből vette át e napon a magyar néphadsereg jövőendő tisztikarának 203 fiatal sarjadéka nemzeti történelmünk e legbecsesebb ereklyéit.

Hét esztendővel ezelőtt, 1941 tavaszán kerültek vissza elsőízben a szabadságharc zászlói Magyarországra. A hitleri Németország már készítette aljas orvtámadását a Szovjetunió ellen, így a zászlók átadásának nagy politikai jelentősége volt. Midőn a szovjet kormány visszaadta a lobogókat, melyeket a magyar sereg Világosnál tett le Paskievics kezébe, minden ékesszólásnál világosabban dokumentálta, hogy nem vállal közösséget a száz év előtti reakciós cári rendszer szabadság és népelnyomó politikájával. Kinyilvánította azt is, hogy Magyarországgal szemben semmiféle, sem területi, sem egyéb hatalmi követelése nincs, a magyar nép szabadságát tiszteletben tartja és tiszteletben fogja tartani. De figyelmeztetés volt ez arra is, hogy legyen hű a magyar nép a zászlók által jelképezett eszmékhez: csatlakozzék a népek szabadságáért harcolók oldalára a népelnyomó, zsarnok fasiszták ellen.

A Horthy-rendszer nem akarta megérteni a Szovjetunió hangját és a békejobbot durván ellökte magától. A zászlók visszaadását a sajtó és a hivatalos Magyarország agyonhallgatta. Folyt a lázas készülődés a Szovjetunió ellen, majd június 22-én, néhány hónappal a zászlók átvétele után, a Hitler-Németország csatlósaként Horthy orvul hátbatámadta a Szovjetuniót.

1944 őszén, midőn megindult az esztelen menekülés nyugat felé, a Hadimúzeum anyagával együtt a szabadságharc zászlóit is a Dunántúlra hurcolták. Ott a szovjet hadsereg diadalmas előnyomulása következtében támadt teljes erkölcsi összeomlás következtében a Hadi múzeum anyagát a menekülő parancsnokok veszni hagyták és Németországba menekültek. A történelmi igazság előfeltétele volt, hogy a zászlók a felszabadító szovjet hadsereg kezébe kerüljenek.

Mindig tudtuk, hogy a demokratikus Magyarország vissza fogja kapni a zászlókat. De tudtuk azt is, hogy a szovjet kormány másodszor csak akkor fogja kiadni a kezéből ezeket a becses ereklyéket, ha bizonyos lesz abban, hogy nem ismétlődik meg az 1941. évi árulás.

A felszabadulás óta eltelt három esztendő alatt a magyar nép hatalmas utat tett meg a demokratikus fejlődésben. A legutolsó hónapok eseményei Magyarországot a népi demokráciák sorába emelték. Most, midőn a Szovjetunió másodszor és végérvényesen visszaadta számunkra a hadilobogókat, az 1941-ben már kifejezésre juttatott és most megismételt eszméken kívül azt is kifejezi, hogy elismeri a magyar népi demokrácia eredményeit, bízik a magyar nép további fejlődésében és biztos abban, hogy a szabadságharc zászlói jó kezekben vannak, hogy Magyarország szabad népe élete árán is visszautasít minden olyan kísérletet, amely akár a saját, akár szövetségeseinek szabadsága ellen irányulna.

A magyar nép és a magyar honvédség köszöni a zászlókat és méltó lesz a bizalomra.

Ünnepség a Hősök terén

Zászlókkal, dallal, a szovjet-magyar barátságot éltető tömegek felvonulásával kezdődött meg a fővárosban ez a kettős jelentőségű ünnep. Lobogódíszolt öltött erre az alkalomra a város és a nemzetiszínű és sarlókalapácsos vörös lobogók testvéri összefonódása jelképe volt a magyar és szovjet nép barátságának és megdönthetetlen szövetségének.

Hatalmas magyar és szovjet zászlók ölelik körül a Hősök-terét is. A tér középső részén a honvédség díszzászlóalja, mellettük a rendőrség díszzászlóalja és a zenekarok álltak fel, mögöttük sorakoztak fel a társadalmi szervezetek küldöttségei. A tér többi részén és végig az Andrássy-úton beláthatatlan tömeg gyűlt össze.

A tár balsarkában szovjet díszszázad állott, mindegyik katona kezében egy-egy szabadságharc idejéből és a megelőző korokból származó magyar zászló, a szovjet kormány ajándéka a magyar népnek. A tér másik sarkán a honvédség és rendőrség tiszti és légénységi küldöttségei mellett a Kossuth Akadémia növendékeinek díszszázada állott.

A milleniumi emlékműnél felállított díszemelvénnyel egymásután foglalták el helyüket a kormány Budapesten tartózkodó tagjai, a honvédség tábornoki kara Kuthy László vezérezredessel, Pálffy György és Sólyom László altábornagyokkal az élen. Majd megérkezett Kuraszov vezérezredes vezetésével a szovjet küldöttség is.

1848-as zászló a centenárius kiállításon.

Tíz órakor érkezett meg Tildy Zoltán köztársasági elnök. Veres Péter honvédelmi miniszter és Rajk László belügyminiszter kíséretében fogadja a díszzászlóalj parancsnokának jelentését. A Himnusz hangjai mellett léptek el az alakulatok sorfala előtt, majd elfoglalták helyüket az emelvényen.

A magyar és a szovjet himnusz elhangzása után Szakasits Árpád miniszterelnök helyettes mondott megnyitó beszédet:

Erősödik a népek szabadságfrontja.

— 1945 április 4. Mindörökre emlékeztetes marad a magyar nemzet, a magyar nép számára. Ezen a napon megszűnt, teljesen elmulott felettünk a hitleri barbárság szörnyű lidércnyomása. Szabad nemzetként állhattunk talpra és soha nem érzett biztonságban megkezdhattuk hazánk újjáépítését.

— A népek nem akarnak sem háborút, sem szolgaságot. Angol, amerikai, francia, belga, dán és norvég katonák nem azért hullatták véréket és áldozták életüket, hogy áruló uraik eladják népüket az imperializmus piacán.

— Ma a világ népeinek reménysége a Szovjetunió felé száll és a földkerekség minden táján egyesülnek a demokratikus népi erők, hogy útját állják az új háborúnak, az új fasizmusnak, az új szolgaságnak.

Érdemes volt vállalni a küzdelmet ...

Ezután Tildy Zoltán köztársasági elnök lépett a mikrofonhoz.

— Ezen a tavaszi vasárnapon kettős ünnepet ül az ország.

— Egy szabadságszerető nép ünnepli a maga mindennél többre tartott, századokon át sok véráldozatba került szabadságát, ünnepli azért, mert ma van három esztendeje annak, hogy népünk szabad életét végzetesen veszélyeztető, jövőnk ellen rendszeresen kidolgozott merényletet készítő, de szándékaiban a Szovjetunió gigantikus erejének csapásai alatt belebukott fasizmus megvert seregeit a Szovjetunió hős katonái átdobták országunk nyugati határain, s ezzel az ország egész területe felszabadult arra, hogy életerős népünk új, boldogabb hazát építsen magának.

A Szovjet nép elesett hősei a mi hőseink is ...

— Forró hálával tartozunk a felszabadító hősök és a szovjet népek nagy családja iránt, hogy népünk előtt, a harcok elvonulása után oly korán, azonnal megnyitották az önálló élet útját, de hálával és szeretettel gondolunk ezen a napon a magyar nép millióira is, akik a szabadságnak tartalmát adták azzal, hogy megragadták a felajánlott lehetőséget, hogy az építés és alkotás csodáit tárják az egész világ elé.

— Kettős a mai felszabadulási ünnepünk, mert ezt a napot különösen fényessé teszi számunkra, hogy Kuraszov vezérezredes úr az ez alkalommal fővárosunkba érkezett nagytekintélyű katonai küldöttség jelenlétében a Szovjetunió kormánya nevében ezen a napon adja át azokat a lobogókat, amelyek nagy részben az 1848–49-es szabadságharc idejében hanyatlottak ki a népszabadságért küzdő magyar katonák kezéből. Ezért a felemelő cselekedetért is az egész magyar nép forró háláját küldjük a Magyarország iránt oly biztató barátságot tanúsító nagy Szovjetunió vezetőjének, Sztalin generalisszimuszának és az egész szovjet népnek.

— Az itt lengő zászlók egy részét egyszer már visszakapta Magyarország. De a kezek, amelyek átvették, méltatlanok voltak arra, hogy a zászlókat megtartsák. Most ezekkel együtt vesszük át a többi zászlót is, de most már a magyar nép veszi át őket. Az a magyar nép, amely egyetlen igaz örököse a szabadságharcnak és amely valósággá teszi és életében továbbfejleszti a szabadság eszméjét.

A köztársasági elnök lelkes tapssal és éljenzéssel fogadott beszéde után Puskin nagykövet mondott beszédet.

Nem akarunk semmilyen beavatkozást más népek belső ügyeibe ...

— A szovjet kormány feje, Sztalin generalisszimusz még a háború kezdetén, 1941 november 6-án azt mondotta: „Nekünk nincsenek és nem lehetnek olyan hadicéljaink,

mint idegen területek meghódítása, idegen népek leigázása... a mi célunk az, hogy segítsük Európa népeit a hitleri zsarnokság elleni szabadságharcokban, azután pedig adjuk meg nekik azt a lehetőséget, hogy teljesen szabadon rendezkedjenek be saját földjükön, úgy, ahogy nekik tetszik. Nem akarunk semmilyen beavatkozást más népek belső ügyeibe."

— Sztalin generalisszimuszna ehhez az útmutatásához híven a szovjet hadsereg csapatai felszabadították Magyarországot és a magyar nép történelmében először tehetett szert arra a lehetőségre, hogy önállóan kezébe vegye saját sorsát. A magyar nép a demokrácia útját választotta: hazája szabadságának, és függetlenségének útját.

— Az elmúlt három év megmutatta, hogy a magyar nép jól választott.

— Ma a magyar nép önérzettel mondhatja el magáról, hogy meg tudja becsülni azokat az áldozatokat, amelyeket a szovjet hadsereg hozott szabadságáért.

— Örök dicsőség a szovjet hadsereg katonáinak, akik életüket áldozták hazájukért a magyar szabadságért és függetlenségért vívott harcban — fejezte be Puskin nagykövet szünni nem akaró, lelkes tetszéssel fogadott beszédét.

Szakasits Árpád miniszterelnökhelyettes szólalt fel ezután újból. Bejelentette az ünnepség második részének, a zászlók átadásának megkezdését.

E történelmi zászlók is a szovjet nép barátságának bizonyítéka . . .

Kuraszov vezérezredes lépett a mikrofonhoz, hogy szóljon a magyar néphez és a magyar honvédséghez. Mögötte egy szovjet katonára állott fel egyikével a zászlóknak, amelyeket a szovjet kormány Magyarországnak átadott.

— A szovjet kormány elhatározta — mondotta Kuraszov vezérezredes —, hogy átadja Magyarországnak azt a 203 történelmi zászlót, amely becses nemzeti emléket jelent a magyar nép számára.

— A szovjet nép meggyőződése, hogy ezek végre igazi gazdájuk, a magyar nép kezébe kerülnek és a magyar nép azokat nemcsak mint a forradalmi hagyományoknak és magyar állami függetlenségének jelképét fogja megőrizni, hanem mint a szovjet nép barátságának bizonyágát is.

— Midőn e zászlókat átadom, további sikereket kívánok a magyar népnek nagy alkotó munkájában, mellyel az új demokratikus Magyarországot építi.

— Éljen a Szovjetunió és Magyarország rendíthetetlen barátsága.

Ebben a pillanatban eldördülnek az ágyúk és az első zászlót a honvédség nevében Pálffy György altábornagy, a honvédség felügyelője veszi át, aki következőképpen válaszolt Kuraszov vezérezredes szavaira:

Kuraszov vezérezredes beszél az 1848-as zászlók átadásakor.

Méltók leszünk a világ legnagyobb és legjobb hadseregének szövetségére . . .

— Az új demokratikus honvédség nevében átveszem és megköszönöm a nagy Szovjetunió és a dicsőséges szovjet hadsereg ajándékát, a 203 régi magyar hadilobogót, közöttük az 1848—49-es magyar forradalom és szabadságharc honvédcapatainak zászlóit.

— Mi, honvédek ebben az ajándékban köztársaságunk és népi demokráciánk eredményeinek elismerésén és megbecsülésén túl fiatal honvédségünk eddig megtett útjának értékelését és további fejlődésünkbe vetett bizalmat látjuk és köszönjük. Büszkék vagyunk arra, hogy a mi kezünk ragadja meg és emeli magasra azokat a zászlókat, melyek alatt száz évvel ezelőtt dicsó honvéd századaink olyan példamutatóan harcoltak a magyar nép szabadságáért, függetlenségéért, felemelkedéséért és előrehaladásáért.

— Büszkék vagyunk arra, hogy ezeket a zászlókat attól a hadseregtől vehettük át, amelynek önfeláldozó harcai mentették meg a világot a fasizmustól, amely felszabadította hazánkat és amely a világ békéjének, a né-

A Kossuth Akadémia 48-as dobokkal is felvonult az ünnepségen.

pek szabadságának és az emberi haladásnak legfőbb, sziklaszilárd és legyőzhetetlen őre. Igérjük, hogy méltók leszünk a világ legnagyobb és legjobb hadseregének szövetségére, hogy a magunk helyén megbízható őrei leszünk népünk szabadságának, függetlenségének, boldogabb jövőjének és békéjének.

Négy ágyúlövés dördült el és az ünnepség legmegkapóbb része következett. A szovjet díszszázad tíz katonája, kezében a magyar zászlókkal, megindult a tér közepe felé. Ugyanakkor a szemben levő oldalról a Kossuth Akadémia tíz növendéke indult meg. Majd egymással szemben megállva, egyszerre hangzottak az orosz és magyar vezényszavak. A zenekar a Kossuth-nótát játszotta és ebben a felemelő pillanatban a szovjet katonák ünnepélyesen átadták a zászlókat a magyar honvédség jövődó tisztjeinek. Az átadás pillanatában újabb négy ágyúlövés dördült el.

Az átadás szertartása ugyanígy folytatódott és a Kossuth Akadémia díszszázada egyre több zászlót tartott a kezében. A résztvevők arcán visszatükröződött ezeknek a perceknek a történelmi nagyszerűsége.

Amikor valamennyi zászlót átadták már a magyar honvédségnek, megkezdődött a résztvevő alakulatok díszfelvonulása. A gyönyörű díszmenet után a honvédalakulatok és társadalmi szervezetek küldöttségei elindultak az Andrassy-úton, hogy az Operaház előtt tisztelegjenek a visszakapott zászlók előtt.

Tisztelegés a szabadság zászlai előtt.

Az Operaház erkélyén a kormány, a szovjet küldöttség tagjai és a honvédség vezetői foglaltak helyet. 12 óra után ért a díszmenet eleje a Hősök-teréről a hatalmas tömegek ünneplése közben az Operaház elé. Az élen a honvédszenekar haladt, utána honvédségi és rendőrségi dobosok sorai következtek 48-as hagyományokat idézve. Ezután menelteltek a Kossuth Akadémia növendékei, kezükben a visszakapott ereklyékkel. Az Operaház környékén összegyűlt hatalmas tömeg viharos éljenzéssel köszöntötte a zászlók hazatérését.

A zászlókat hozó két század az Operaház előtt állott fel.

Ezután *Variházy Oszkár* vezérőrnagy vezetésével a honvédség alakulatai vonultak el díszmenetben. A szemlélőket büszkeséggel töltötte el az a tudat, hogy a most felvonuló csapatok már tényleg a nép hadserege, amely külsőségeiben is megszabadult az örökségül ránkmaradt porosz szellemtől.

A tüzéség felvonulását a rendőrség alakulatainak menete zárta be s ezzel a pompás díszszemle befejeződött.

A szovjet hősök emlékműve előtt.

A díszmenet résztvevői ezután a Szabadság-téri szovjet hősi emlékmű elé vonultak.

A Szabadság-teret végig magas árbócon magyar és szovjet zászlók díszítették. Kürtszó jelezte a köztársasági elnök érkezését. *Veres Péter*, *Rajk László* miniszterek, *Kuthy László* vezérezredes és *Pálffy György* altábornagy fogadták a köztársasági elnököt, aki az emlékmű elé vonult. Az emlékmű talapzatán egymásután helyezték el a kormány, a minisztériumok, a diplomáciai testületek koszorúit. A honvédség kegyeletét *Veres Péter* honvédelmi miniszter rótta le, a Szabadságharcosok Szövetsége képviselőjében pedig *Sólyom László* altábornagy és *Rostás István* helyeztek el koszorút.

A kegyeletes ünnepségen a Szabadság-téren és a környező utcákon elhelyezkedve, a főváros lakosságának tízezrei vettek részt. Innen a tömeg lelkes ünneplése közepette a zászlókat honvéd és rendőrségi díszszázad kíséretében a Nemzeti Múzeumba vitték.

Hazatérnek a lobogók a Nemzeti Múzeumba.

Felejthetetlen látvány következett

A Múzeum lépcsőjén a történelmi emlékbizottság tagjai állanak *Mihályfi Ernő* miniszter vezetésével.

Pálffy György altábornagy, a honvédség felügyelője érkezik meg törzskarával. Rövid jelentés hangzik, azután dobpergés a Múzeumkert felől. Közeledik a zászlóerdő. Zúgó tapsvihar hangjai mellett lépnek be a Kossuth akadémisták a márciusi napokat idéző Múzeumkertbe, kezükben a csatákban megtépett zászlókkal.

A parancsnokló tiszt magasra emeli kivont kardját és elindul felfelé a Múzeum lépcsőin. Mögötte kilences sorokban a zászlóvivők.

Pálffy altábornagy Mihályfi miniszter elé lép:

— A honvédség nevében átadom a 203 hadilobogót.

Mihályfi Ernő válaszol az ünnepélyes csendben:

— A történelmi emlékbizottság nevében átveszem a zászlókat. Legyenek ezek a zászlók örök jelképei a magyar szabadságnak és a magyar-szovjet barátságnak.

A zászlók elhelyezése után Veres Péter honvédelmi miniszter vendégül látta a szovjet küldöttség tagjait.

Az ebéden Veres Péter honvédelmi miniszter mondta a felköszöntőt.

Akik ugyanazon igazságért küzdenek, megértik és megszeretik egymást...

— Első eset a történelemben, a magyar történelemben is, hogy eszmei igazság, népi-nemzeti érdek, államrezon és egyetemes emberi érdek találkozik a keleteurópai népek együttműködésében. De még inkább első eset, hogy az őszinte, igaz barátság szelleme és

gondolata nemcsak az írókban, költőkben, gondolkodókban, a nemzetek sorsáért felelős államférfiakban és a dolgozó osztályokban, munkásokban, parasztokban, haladó értelmiségiekben, hanem a katonákban, a hadseregekben is megszületett. Ez azt bizonyítja, hogyha a különböző országokban élő és más-más nemzetiségű emberek ugyanabban az eszmében hisznek, ugyanazokért az igazságokért, a minden ember számára szükséges békéért, szabadságért és a társadalmi igazságért küzdenek, akkor meg is értik egymást és ha megértik, meg is szeretik egymást.

A lelkes tapssal és éljenzéssel fogadott beszéd után Kuraszov vezérezredes mondott felköszöntőt:

— A magyar nép munkája nem lesz hiábavaló. Az eddigi eredmények mutatják, hogy a magyar nép milyen nagy munkát végzett már eddig is.

— Emelem poharamat a magyarság további felemelkedésére, a magyar honvédségre.

*

Az ország minden részében a szabaddá lett magyar nép százezrei ünnepelték boldog ujjongással hazánk felszabadulásának évfordulóját és a baráti Szovjetuniót.

A honvédelmi miniszter megkoszorúzza a Szabadság-téri szovjet hősi emlékművet.